

Nøddekrigen – en farverig gæst i dansk natur

Når man om vinteren befinder sig i en stille nåleskov og pludselig hører et hæst, nasalt "ræææh" oppe fra trætoppene, kan der være grund til at spidse ører og rette kikkerten opad.

*I flugten kan nøddekrigen minde lidt om en skovskade.
Foto: Colourbox*

Lyde af denne type kommer oftest fra en skovskade, men er de særligt nasale, stammer de nogle gange fra skovskadens langt sjældnere og mere eksotiske slægtning, nøddekrigen. En art, som kun de færreste danskere nogensinde har set, men som altid vækker begejstring blandt fuglekiggere, når den indimellem dukker op som gæst herhjemme.

Nøddekrigen er en tætbygget kragefugl på størrelse med en skovskade, men med en helt anden fremtoning. Den chokoladebrune fjerdragt er oversæet med hvide pletter, som giver den et nærmest stjernestrøet udtryk. Vingerne og halen er sortglinsende, og næbbet er kraftigt – perfekt til at knuse nødder og frø, som udgør hovedparten af dens kost.

Invasion fra nord

I Danmark er nøddekrigen overvejende en sjælden gæst, som især ses med års mellemrum som invasionsfugl om efteråret og vinteren. Invasionerne finder sted, hvis føden i dens hjemegne i nord og øst er knap, samtidig med at ungeproduktionen har været høj. Herfra søger den mod syd og vest, og Danmark kan i sådanne år få besøg af et større antal fugle, der rastløst gennem søger skove, parker og haver for at finde føde.

Nøddekrigens primære levested er de store nåleskove i det centrale, østlige og nordlige Europa samt Sibirien, også kaldet tajgaen. Her lever den tæt forbundet med hassel, cembrafyr og andre fyrrearter, hvis nødder og frø udgør en stor del af

*Nøddekrigen ligner ikke nogen anden dansk fugl med sin chokoladebrune fjerdragt, der er overdrysset med hvide pletter.
Foto: Colourbox*

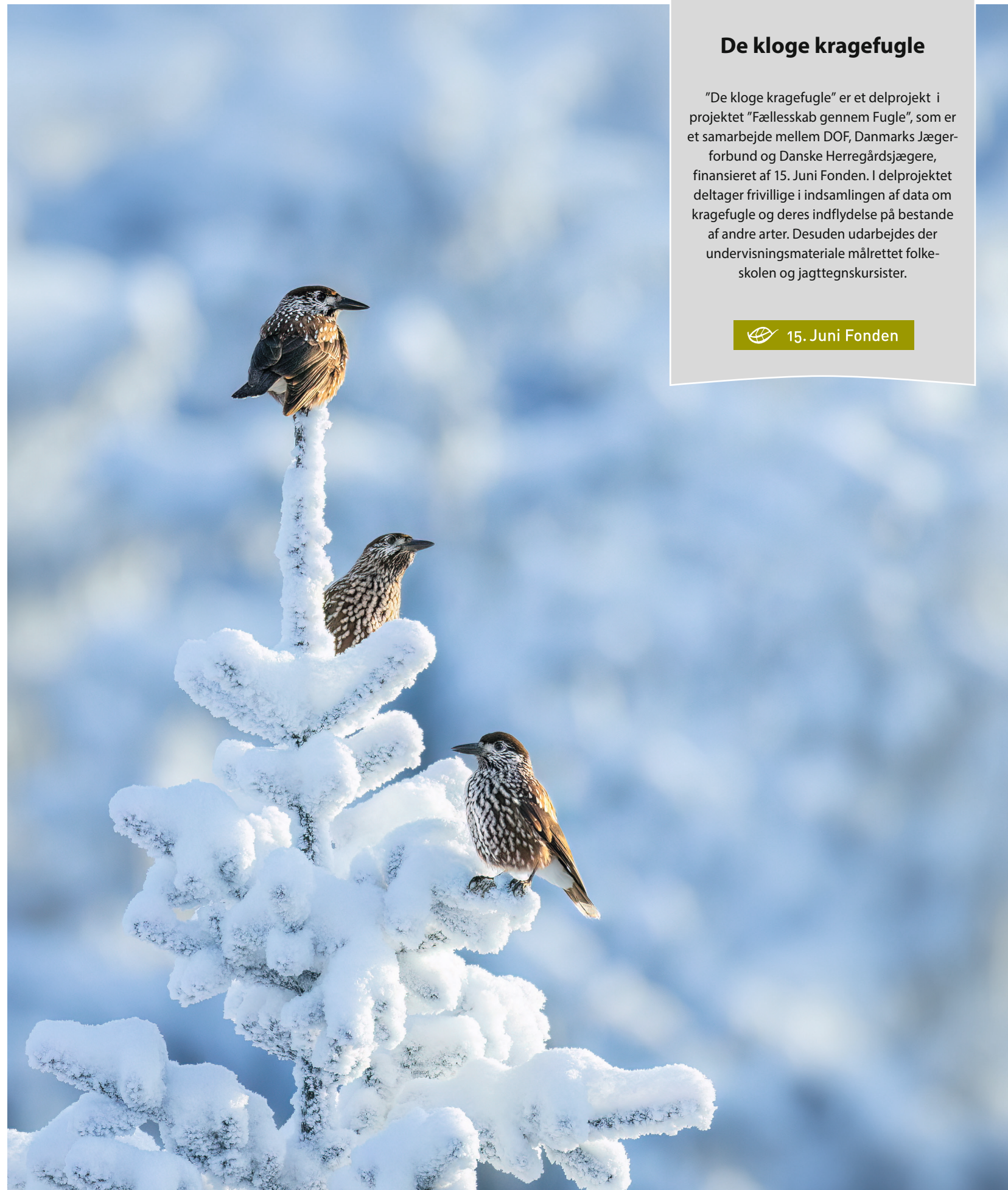
► dens fødegrundlag. Men nøddekrigen er ikke kræsen, og i de år, hvor den søger mod syd-vest, klarer den sig også fint med bog og agern. Selvom de danske skove ikke tilbyder helt de samme forhold som nøddekrigenes hjemlige områder, opsøger fuglene under invasionerne ofte parker, skovbryn og sågar haver med frugt-træer, nøddebuske og gamle bøgetræer, hvor de hurtigt tilpasser sig de nye omgivelser.

Nøddekrigen som skovplantør

Som flere andre kragefugle har også nøddekri-gen en imponerende hukommelse. I løbet af sensommeren og efteråret samler den tusind-vis af frø og nødder, som den gemmer i små depoter fordelt over store områder. Og selv under et tykt snedække kan den i vintermåne-derne finde frem til sine gemmesteder med en utrolig præcision. Ofte vender den tilbage til de samme områder år efter år. Denne adfærd gør også arten vigtig som 'skovplantør', idet mange af de frø og nødder, som ikke bliver spist, får lov til at spire og vokse op til nye træer. I Sibirien er nøddekrigen således afgørende for udbredelsen af cembrafy.

Der findes to underarter af nøddekrige – en østlig og en vestlig. Den østlige, kaldet tyndnæbbet nøddekrige, er som nævnt især afhængig af frøsætningen hos cembrafy, mens den vestlige underart, kaldet tyknæbbet nødde-krige, er afhængig af nøddeproduktionen hos hassel. Begge underarter dukker op i Danmark, hvor de seneste invasioner fandt sted i 1995, 1996, 1997, 1999 og 2008. Herunder blev mange fugle set i danske skove og haver, ofte i længere perioder. Efter invasionerne følger nøddekrigen op på ved at yngle hist og her i Danmark, som desuden huser en meget lille, fast ynglebestand på et til to par. Generelt er nøddekrigen dog fortsat en stor sjældenhed. ♦

Tre nøddekriger hviler i et sneklædt grantræ. Det er kun i forbindelse med fødesøgning eller træk, at nøddekrigen opholder sig i flok, ellers foretrækker den at være sammen med sin mage, som den danner par med for livet. Foto: Colour-

De kloge kragefugle

"De kloge kragefugle" er et delprojekt i projektet "Fællesskab gennem Fugle", som er et samarbejde mellem DOF, Danmarks Jægerforbund og Danske Herregårdsjægere, finansieret af 15. Juni Fonden. I delprojektet deltager frivillige i indsamlingen af data om kragefugle og deres indflydelse på bestande af andre arter. Desuden udarbejdes der undervisningsmateriale målrettet folke-skolen og jagttegnskursister.

 15. Juni Fonden